

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΕΤΟΣ 79ο • ΤΟΜΟΣ 157ος • ΤΕΥΧΟΣ 1779 • ΙΟΥΝΙΟΣ 2005

ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ	<i>Τῆς Ἀναλήψεως (Ποίημα)</i>
ΠΑΝ. ΜΟΥΛΛΑΣ	<i>Ἑλληνικός 19ος αἰώνας: Τό μυθιστόρημα στό στόχαστρο</i>
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ	<i>Τρία ποιήματα</i>
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΥΘΡΑΙΩΤΗΣ	<i>Ταχτακαλάς (Διήγημα)</i>
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ	<i>Τά ποιήματα τοῦ Ν.Κ. (Διήγημα)</i>
ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΠΙΕΡΗΣ	<i>Τόποι γραφῆς (Ποίημα)</i>
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ	<i>Οἱ ἐχθροί καί οἱ φίλοι μου (Ποίημα)</i>
ΘΕΚΛΑ ΓΙΑΡΛΕΛΗ	<i>Εἶναι κι ἔτσι ὁ θάνατος (Μιά ἀληθινή ἱστορία)</i>
ΚΩΣΤΑΣ Θ. ΚΑΛΦΟΠΟΥΛΟΣ	<i>Tilt! Δοκίμο γιά τό φλίππερ</i>

Μηνολόγιο

ΝΙΚΟΣ ΛΑΖΑΡΗΣ • ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΡΑΓΗΣ • ΜΑΚΗΣ ΠΑΝΩΡΙΟΣ
Μ. ΘΕΟΔΟΣΟΠΟΥΛΟΥ • ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ • ΣΤΑΥΡΟΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗΣ
Ν.Ε. ΚΑΡΑΠΙΔΑΚΗΣ • ΝΙΚΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ • ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ ΤΡΕΠΑ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΑΤΣΟΥΛΗΣ • ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Νέα βιβλία

Ἰούνιος 2005

Μιά νέα δύναμη τῆς πεζογραφίας μας

Ἄρις Ἀλεβίζος, *Σφαῖρες στό Αἰγάλεω, διηγήματα, Σοκόλης, Ἀθήνα 2003, σ. 140*. Ἄρις Ἀλεβίζος, *Ἐνας Αὔγουστος χωρίς ἐπίλογο, μυθιστόρημα, Μεταίχιμο, Ἀθήνα 2005, σ. 297*

Πρόκειται γιά τά δύο τελευταῖα βιβλία τοῦ πεζογράφου. Ἔχουν προηγηθεῖ τά *Δεινός καβαλάρης, διηγήματα* (Πλανόδιον, 2000) καί *Τό ἀόρατο ἄσυλο, μυθιστόρημα* (Κέδρος, 2001). Τό πρῶτο, χωρίς νά ἦταν πρωτόλειο, ἀνήκε μᾶλλον σέ στάδιο ἀναζητήσεων. Τό δεύτερο, ἕνα θαυμάσιο μυθιστόρημα πού πέρασε ἀπαρτήρητο. Εἶναι κρίμα καί ἄδικο, ὅταν κυκλοφορεῖ τόσο τυπωμένο ἄγχερο, προβάλλεται καί κάποτε βραβεύεται, νά θάβονται ὀρισμένα ἀξιόλογα ἔργα.

Εἶναι γνωστό πώς τό ποιητικό προβάδισμα στήν πεζογραφία τό ἔχει τό διήγημα. Μέ τόν Ἀλεβίκο ὡστόσο συμβαίνει τό ἀντίθετο: τά δύο μυθιστορήματά του ὑπερέχουν αἰσθητά ἀπό τίς δύο συλλογές τῶν διηγημάτων του. Τοῦτο βέβαια ἔχει μόνο συγκριτική σημασία. Ἀπό τήν ἀποψη αὐτή, ἡ συλλογή *Σφαῖρες στό Αἰγάλεω*, δέν εἶναι ἀμελητέα. Ὁ τόμος ἀπαρτίζεται ἀπό δύο μέρη. Τό πρῶτο, πού ἐπιγράφεται «Ἄσβεστος γέλως», περιέχει τά κείμενα, «Ὁ χορός τῆς χήρας», «Φρίντα, Φρύνη, Φαρούκ», «Φίτος καί σία», «Ὁ Κλάπ», «Τό τέλος ἑνός τρομοκράτη», «Μοιχάγρια, Α, Β, Γ, Δ, Ε, Στ, Ζ». Τό δεύτερο, πού ἐπιγράφεται «Θέαμα σέ ἄλλη σκηνή», περιέχει τά κείμενα, «Ὁ ἰδιότροπος κύριος Φαίδων», «Ἐσύ πῆρες εἰσιτήριου, ρέ;», «Ἡ ἀπόφαση», «Ἡ συνάντηση», «Σφαῖρες στό Αἰγάλεω».

Ὅλα τά διηγήματα τοῦ πρώτου μέρους εἶναι συνταγμένα σέ πρῶτο πρόσωπο καί δίνονται ἀπό ἀφηγητή ἔνδοκειμενικό. Μέ τήν ἐπιμέρους διαφορά ὅτι τά ἐφτά κομμάτια ἀπό τά «Μοιχάγρια» δίνονται μέν πρωτοπρόσωπα ἀπό

ἀφηγητή ἔνδοκειμενικό, ἀλλά ἀπό διαφορετικόν τό καθένα. Τά διηγήματα τοῦ δεύτερου μέρους εἶναι συνταγμένα σέ τρίτο πρόσωπο καί δίνονται ἀπό ἀφηγητή ἐξωκειμενικό, ἐκτός ἀπό τό τελευταῖο, «Σφαῖρες στό Αἰγάλεω», πού εἶναι συνταγμένο σέ πρῶτο πρόσωπο. Ὅλα τά κείμενα τῆς συλλογῆς παρουσιάζουν κατεξοχὴν χρονολογική δομή. Ὅλα ἐπίσης, ἐκτός ἀπό τό «Ὁ Κλάπ» καί ἐν μέρει τό «Φρίντα, Φρύνη, Φαρούκ», πού ἔχουν σχέση μέ ὀρισμένο πατρογονικό χωριό, ἐκτυλίσσονται σέ ἀστικό περιβάλλον. Ἄς σημειωθεῖ ἐπιπλέον ὅτι ὅλα τά κείμενα τοποθετοῦνται στή σημερινή ἐποχή, στό ἱστορικό παρόν.

Ἔχουμε λοιπόν νά κάνουμε μέ τό παρόν μιᾶς σύγχρονης μεγάλης πόλης, δηλαδή τῆς Ἀθήνας. Ὅπου οἱ διάφορες πλευρές τῆς καθημερινότητας ἔχουν τόν πρῶτο λόγο, ἀπό τίς μικροέγνοιες, τίς μικροχαρές, τίς μικροαπάτες, μέχρι τά σοβαρότερα ψυχολογικά καί οἰκογενειακά προβλήματα. Πάντα πάντως μέ ὀρισμένο στόχο, ἔτσι πού τό κάθε κείμενο νά ἔχει κάτι νά πεῖ. Καί συχνά τό λέει μέ μιᾶ δόση ἐλαφροῦ χιούμορ. Ὅπωςδήποτε ὅμως χωρίς νά ποντάρει σέ «γλυκιές» καταστάσεις γιά νά προκαλέσει ἀντίστοιχα τό ἀναγνωστικό κοινό. Βρισκόμαστε μέ ἄλλα λόγια μακριά ἀπό τά χωρικά ὕδατα τῆς παραλογοτεχνίας. Γιά τοῦ λόγου τό ἀληθές θά ἀναφερθῶ στό διήγημα «Ὁ χορός τῆς χήρας».

Ὁ ἀφηγητής πηγαίνει στήν ὀνομαστική γιορτή ἑνός κουμπάρου του, χωρίς τή γυναῖκα του πού ἀρνήθηκε νά τόν ἀκολουθήσει. Ἡ γιορτή ἔχει γερό φαγοπότι καί χορό. Ἀνάμεσα στούς ὀμοτράπεζους εἶναι καί μιᾶ γνωστή «νταρντάνα», μαυροφόρα, χήρα. Ὁ ἀφηγητής θυμᾶται πώς ὅσο ζοῦσε ὁ ἄντρας της —ἔχει πεθάνει πρὶν ἀπό τρία χρόνια— δέν τήν ἄφηνε νά κάνει κίχ. Τώρα φαίνεται λυμένη καί συμπεριφέρεται ἐλεύ-

θερα. Αὐτή λοιπόν ἡ χήρα, μετὰ ἀπὸ κάποια νάζια, μπαίνει στὸ χορὸ καὶ ἐντυπωσιάζει.

Ὁ τσάμικος τῆς χήρας ἀνέδιδε γνήσια ἀρχοντιά – ὀρθῶς ὁ Νώντας (ὁ κουμπάρος) τὴ χαρακτήρησε ἀρχοντοκουμπάρα. Καὶ ἐκρηκτικὴ θηλυκότητα ἀνέδιδε, πού συμπεισμένη γύρευε διέξοδο – ὀρθῶς καὶ ὁ Βλάσης (ὁμοτράπεζος) τὴ χαρακτήρησε καυλόχηρα.

Ὁ ἀφηγητὴς γοητεύεται ἀπὸ τὸν αἰσθησιασμὸ καὶ τὴν προκλητικὴτητα τῆς χήρας, πού, σὲ μιὰ στιγμή τοῦ χοροῦ τῆς, πῆρε ἕνα ποτήρι μπίρα καὶ τὸ πέταξε κάτω. Καὶ ὄντας ἀρκετὰ πιωμένος, θέλησε νὰ τῆς «γαλισει». Ἔτσι σηκώνεται καὶ αὐτὸς νὰ χορέψει ἕνα ζεϊμπέκικο – τὸ «Ἐμαθα πὼς εἶσαι μάγκας» τοῦ Χρηστάκη.

[...] Χαλαρά ξεκίνησα, ἤρεμα. Ἐπρεπε νὰ ζεσταθῶ μέχρι νὰ πάρω τὰ ἴσα μου. Ὁ Νώντας γονάτισε καὶ μοῦ χτύπαγε παλαμάκια. Δέ γονάτισε ὅμως μόνο ὁ Νώντας. Γονάτισε καὶ ἡ χήρα δίπλα μου! [...] Μὲ πού τὴν ἔνωσα γονατισμένη στὰ πόδια μου, νὰ μοῦ κρατάει κι αὐτὴ τὸ ρυθμὸ, πρωτόγονη χαρὰ μὲ πλημμύρισε. Ἔφυγα, ἀπογειώθηκα. Ὅχι μόνο ψυχικά, ἀλλὰ καὶ σωματικά. Διότι ὁ Χρηστάκης ἔμπαινε πιά στὸ ρεφρέν κι ἐγὼ ὄφειλα τὴν πρώτη ζόρικη φιγούρα μου. Τινάχτηκα στηριγμένος μόνο στὸ δεξιὸ πόδι, ἔφερα ἀλλεπάλληλες στροφές. Κι ἐκεῖ, ἀκριβῶς ἐπάνω στὸ «τουρνέ καὶ τούρνε τουρνενέ»... ἐπῆλθε ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου. Γιατί καθῶς, μετὰ τίς πολλαπλές ἀέρινες στροφές μου, ἔσκαγα μὲ τὸ ἕνα πόδι –τὸ ἀριστερό– στὸ δάπεδο, πάτησα τὰ σπασμένα γυαλιά μὲ τὴ χυμένη μπίρα καὶ ἐν πλήρει καταπλήξει... βρέθηκα ὑπτιος ν' ἀτενίζω τὸ ταβάνι! Φρίκη. Τὸ διαβεβαιώνω μετὰ λόγου γνώσεως. Δέν ὑπάρχει μεγαλύτερη χορευτικὴ ξεφτίλα ἀπὸ τὸ νὰ σωριάζεσαι καταγῆς ἐπάνω σὲ βαρὺ ζεϊμπέκικο καὶ σὲ βαριά φιγούρα. Εἶναι σὰ νὰ βλέπεις φοβερό πολεμιστὴ τοῦ Μεσαίωνα, ἐκεῖ πού παίρνει ἀράδα τὰ κεφάλια, νὰ τοῦ πέφτουν ξαφνικά τὰ βραχιά!

Τὸ διήγημα δέν τελειώνει ἐδῶ. Σὲ αὐτὸ ὅμως τὸ σημεῖο βρίσκεται ἡ καμπή του: ἡ κορύφωση ἐνός ἐπιδεικτικοῦ κοκορισμοῦ πού φέρνει τὸ ἀντίθετο ἀποτέλεσμα ἀπὸ τὸ ἐπιδιωκόμενο καὶ τὴ γελοιοποίησή του. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο τὰ αἰσθησιακὰ κίνητρα, οἱ πονηρές σκέψεις καὶ οἱ ἀπώτερες βλέψεις δέχονται δεινὴ ψυχρολουσία. Κάτι σχετικὸ ἔχουμε στὸ διήγημα «Ἡ συνάντηση», καὶ ἐπίσης, ἂν καὶ ὄχι τῆς ἴδιας σημασίας, στὰ διηγήματα «Φρίντα, Φρύνη καὶ Φαρούκ» καὶ «Ὁ Κλάπ».

Πολύ διαφορετικὰ φτάνουμε στὴν, ἄς ποῦμε, «κάθαρση» στὰ «Μοιχάγρια». Ἐκεῖ μιὰ κοπελίτσα 18 χρονῶν, ἡ Σοφία, πρωτοετῆς στὸ Πανεπιστήμιο, «ἄπραγη» καὶ «ἄβγαλτη», μπαίνει σύμφωνα μὲ τὸ συρμό, τὴν ἐποχὴ τῆς Μεταπολίτευσης, στὸ «κόμμα». Γνωρίζεται μὲ τὸν γραμματέα τῆς Ἀχτιδικῆς Ἐπιτροπῆς, τὸν τριαντάρη Μιχάλη, πού τὴ γοητεύει. Ὁ Μιχάλης προσέχει τὴν «ἄπραγη» μικρούλα, τὴν πλησιάζει καὶ ἀργότερα τὴν παντρεύεται. Ὅμως ἡ «ἄπραγη» μικρούλα, πού δέν σταματᾷ τίς σπουδές τῆς, παρά τὴν ἀντίθεση τοῦ Μιχάλη, διαμορφώνει σιγά σιγά τὴν προσωπικότητά τῆς. Καὶ μέσα στὰ ἄλλα ξεψαχνίζει τὴν ψυχρότητα, τὴν κενότητα, τὴν ἐγωπάθεια καὶ τὸν αὐταρχισμό τοῦ συζύγου τῆς. Ἀποτέλεσμα: μετὰ ἀπὸ χρόνια ὀδηγεῖται σὲ μιὰ οὐσιαστικὴ ἐξωσυζυγικὴ ἐρωτικὴ σχέση. Τὸ πράγμα μαθαίνεται προτοῦ τὸ ἀποκαλύψει ἡ ἴδια στὸν ἄνδρα τῆς, ξυλοκοπεῖται ἄγρια ἀπὸ αὐτὸν καὶ καταλήγουν στὰ δικαστήρια, γιὰ διαζύγιο κ.λπ. Αὐτὸ εἶναι ἡ Α ἐνότητα, πού μᾶς δίνεται ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς Σοφίας. Ἀκολουθεῖ ἡ Β ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Μιχάλη, ἡ Γ καὶ Δ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ πατέρα τῆς Σοφίας καὶ τῆς μάνας τοῦ Μιχάλη, τῶν δικηγόρων καὶ μᾶς δικαστίνας. Κατὰ τὴ γνώμη μου, ἡ Α ἐνότητα δίνεται πειστικότερα καὶ αἰσθαντικότερα, καὶ ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτὴ ὑπερέχει ἀπὸ τίς ἄλλες.

Στό διήγημα «Φίτος καί σία» έχουμε μία αλυσιδωτή σειρά από άπάτες, τίς όποιες διαπράττει μέ δόλιες ενέργειες ένας επιχειρηματίας «σκυλάδικων» κέντρων. Τό ενδιαφέρον τοῦ διηγήματος βρίσκεται στόν τρόπο πού γίνεται ἡ ἀποκάλυψη τῆς λοβιτούρας ἀπό τή μεριά ενός πρώην σπουδαστῆ τῆς Νομικῆς, χωρίς πτυχίο. Ὁ πρώην σπουδαστής δέχεται νά συντάξει, παράνομα, μέ μικρή ἀμοιβή τό πωλητήριο ενός «μαγαζιού» καί χωρίς νά τό καλοκαταλάβει βρίσκεται τελικά καί ὁ ἴδιος τυλιγμένος καί ἀπατημένος...

Τό τελευταῖο κείμενο τοῦ τόμου, «Σφαῖρες στό Αἰγάλεω», διαφέρει ἀπό τά ἄλλα, τόσο στή δομή, ὅσο καί στή «λύση» του. Στή δομή γιατί σέ αὐτό προέχουν οἱ συνειρμικές σφῆρες, πού γεμίζουν τά κενά ενός ἰσχυροῦ χρονολογικοῦ σκελετοῦ. Ἐνας «ἐρημικός» δρομέας, μέ παρέα τά δύο σκυλιά του, κάνει τή διαδρομή τοῦ χωματόδρομου πού ξεκινάει ἀπό τό Κερατσίνι καί ἀνεβαίνει παράλληλα πρὸς τόν αὐτοκινητόδρομο τοῦ Σχιστοῦ πρὸς τό Αἰγάλεω. Στή διαδρομή συνδυάζει τά ἐξωτερικά ἐρεθίσματα μέ τίς ἐσωτερικές ἀνταποκρίσεις του. Βλέπει στό βάθος τήν Αἴγινα καί θυμᾶται τόν Θουκυδίδη: «[...] παιανίσαντες καί τελεώσαντες τὰς σπονδάς ἀνήγοντο, καί ἐπὶ κέρως τό πρῶτον ἐκπλεύσαντες ἄμιλλαν ἤδη μέχρι Αἰγίνης ἐποιούντο [...]» (Ἐκστρατεία τῶν Ἀθηναίων στή Σικελία).

Βλέπει τά κυκλάμινα καί θυμᾶται πῶς χρησιμοποιοῦσαν, στό χωριό του, τούς βολβούς τους γιά ψάρεμα. Βλέπει τό νεκροταφεῖο τοῦ Σχιστοῦ καί θυμᾶται πῶς ξεκίνησε ἡ κατασκευή του. Κ.λπ. Ἐδῶ ὅμως μέ ἀφορμή τό νεκροταφεῖο έχουμε ἀλλαγῆ. Ὁ ἀφηγητής φαντάζεται ὅτι παθαίνει καρδιακό ἔμφραγμα καί πεθαίνει. Τόν ἀνακαλύπτει ένας κυνηγός καί εἰδοποιεῖ τήν ἀστυνομία. Τό πτώμα του τό προστατεύουν τά δύο σκυλιά του καί δέν ἀφήνουν τούς ἀστυ-

νομικούς νά πλησιάσουν. Στό τέλος τά πυροβολοῦν καί τά σκοτώνουν. Ὅμως μία σφαῖρα πηγαίνει κατά λάθος στό στήθος τοῦ πεθαμένου. Πῶς θά δικαιολογηθεῖ στή νεκροψία τό τραῦμα τῆς σφαίρας; Τό γεγονός ἐρχεται στή δημοσιότητα. Ἀποτέλεσμα: σάλος στά παράθυρα τῶν τηλεοπτικῶν σταθμῶν καί στίς ἐφημερίδες γιά τό κατά πόσο εἶναι ἡ δέν εἶναι ἐγκλημα. Ἔτσι, ὑποθετικά πάντα, ὁ ἀφηγητής γίνεται μετά θάνατο διάσημος καί μάλιστα κάποια βιβλία πού εἶχε ἐκδώσει γίνονται ἀνάρπαστα... Ὅπως γίνεται φανερό, τό διήγημα ἀρχίζει καί προχωράει ὡς αἰσθαντικός μονόλογος καί καταλήγει σέ φανταστική σάτιρα. Στό τέλος τέλος καί σέ αὐτοσατίρα: «Πάλι μαλακίες σκεφτόμουνα...», λέει ὁ ἀφηγητής ὅταν, ἐπιστρέφοντας, φτάνει στό τέλος τῆς ἀσκησης του.

Ἀνάμεσα στά διήγηματα τῆς συλλογῆς ὑπάρχουν βέβαια διαφορές. Διαφορές κοινωνικῆς ὀπτικῆς γωνίας, ἀλλά καί διαφορές ἐπιπέδου. Ἐπικρατέστερα θεωρῶ αὐτά στά ὁποῖα ἀναφέρθηκα. Ὅμως καί τά ὑπόλοιπα συγχροτοῦν μέ καλή συντροφιά μαζί τους. Τελειώνοντας θέλω νά πῶ ὅτι ὁ χωρισμός τοῦ βιβλίου σέ δύο μέρη δέν φαίνεται νά ἔχει σοβαρή βάση. Τά κείμενα διαβάζονται καλύτερα ἐλεύθερα, σάν μία ἐνότητα.

* * *

Τό μυθιστόρημα, Ἐνας Αὐγουστος χωρίς ἐπίλογο, παρουσιάζει σύνθετη δομή: ἄν καί προχωράει πάνω σέ ἕνα χρονολογικό σχέδιο, ἡ ἐσωτερική του ὀργάνωση βασίζεται σέ συνειρμικές ἀρθρώσεις. Τό κείμενο εἶναι συνταγμένο σέ πρῶτο πρόσωπο καί δίνεται ἀπό ἀφηγητή ἐνδοκειμενικό («πρωταγωνιστή»).

Ἡ ἐξιστόρηση ἀφορᾷ τά αἰσθήματα, τίς σκέψεις, τίς ἐμπειρίες καί τίς ἀναφορές, στίς

πρόσφατες κυρίως, πράξεις του άφηγητή. Ειδικότερα, ό,τι αισθάνεται, σκέφτεται, πράττει και ό,τι έρχεται στό νοϋ του άφηγητή σε όρισμένο χρονικό διάστημα: από τίς 13 Αύγουστου ως τίς 24 του ίδιου μήνα, σε κάποιο πρόσφατο καλοκαίρι. Θα μπορούσε μάλιστα να πει κανείς ότι τό βιβλίο έχει κάπως ήμερολογιακή μορφή, γιατί τά κεφάλαιά του επιγράφονται με χρονολογίες. Από τίς 13 μέχρι τίς 18 Αύγουστου ό άφηγητής βρίσκεται στόν Καρφά της Χίου για διακοπές. Η αφήγηση πού άντιστοιχεί σε αυτό τό διάστημα αποτελεί τό «Πρώτο μέρος» του τόμου. Η υπόλοιπη απαρτίζει τό «Δεύτερο μέρος». Ουσιαστική διαφορά ανάμεσα στό δύο μέρη, εκτός από τή γεωγραφική μετακίνηση του κεντρικού προσώπου, δέν υπάρχει. Τό πρόσωπο αυτό, πού έφεξης θά τό λέω Α, μιά και παρουσιάζεται άνωνωμα στό βιβλίο, είναι σε μιά ηλικία γύρω στό 35-40, παντρεμένο και με δύο κόρες. Στόν Καρφά της Χίου πηγαίνει μόνο του, χωρίς τήν οικογένειά του.

Τί ζητάει μόνος του ό Α εκείπέρα; Σκοπός του είναι να ήρεμήσει από τήν ταραχή πού άφησε πίσω του και να βάλει σε κάποια τάξη τόν έαυτό του. Κάνει μακρινούς περιπάτους, επισκέπτεται δύο φορές τά παλιά πετρόχτιστα άρχοντικά του Κάμπου, τρώει, πίνει, στην ταβέρνα μόνος του, προσπαθεί να βρει τόν ύπνο του χωρίς να τά καταφέρνει και ξετυλίγει τό κουβάρι της ζωής του, κυρίως της πρόσφατης... Είχε ένα νεανικό έρωτα πού άντρώθηκε και πήγαινε για γάμο. Τό πράγμα όμως στράβωσε και έτσι κατάληξε να παντρευτεί τήν Εϋα, μιά εργαζόμενη γυναίκα πού δέν τόν ικανοποιούσε απόλυτα. Με τήν Εϋα απέκτησε δύο κόρες τίς όποιες λατρεύει. Η Εϋα έχει ένα θείο, άντρα της θείας της - άδερφής του πατέρα της. Τό ζευγάρι αυτό έζησε στή 'Αμερική, όπου ή θεία 'Ασημίνα πέθανε και ό θεός Νικήτας γύρισε στην 'Ελλάδα. Παιδιά δέν εί-

χαν. Ο θεός Νικήτας έχει μιά γερασμένη μάνα πού έχει καταντήσει φυτό. Αυτή ή μάνα έχει παντρευτεί σε μεγάλη ηλικία έναν νεότερό της άντρα σε δεύτερο γάμο. Ο άντρας της όμως αυτός, αν και νεότερος πεθαίνει πριν από αυτή. Ο θεός Νικήτας δείχνει στην Εϋα ξεχωριστή αδυναμία και μιά φορά τό μήνα τά άνίψια τόν τραπεζώνουν. Όταν λοιπόν πεθαίνει ό πατριός του, ό θεός θέλει να κάνει δώρο στην Εϋα τό αυτοκίνητο πού είχε αγοράσει, με χρήματα της γυναίκας του, πριν από δύο χρόνια ό πατριός: μιά MERCEDES KOMPRESSOR 240. Με τή σαφή εξήγηση ώστόσο ότι τά άνίψια θά ξεμπλέξουν μόνο τους τά κληρονομικά και θά έπωμισθούν τά σχετικά οικονομικά βάρη. Έτσι αρχίζει ένα μπλέξιμο με τή γραφειοκρατία. Για να γίνει ή μεταβίβαση του αυτοκινήτου στην Εϋα πρέπει πρώτα να τεθεί «υπό δικαστική συμπαράσταση» ή άνοική μάνα του θείου Νικήτα. Για να γίνει αυτό πρέπει πρώτα να «διατάξει» τό δικαστήριο ιατρική «πραγματογνωμοσύνη». Και όταν εκτελεστεί αυτή και ακολουθήσει ή απόφαση του δικαστηρίου, θά χρειαστεί τότε να όρίσει επίσημα ό θεός Νικήτας πληρεξούσιό του τόν Α. Και όταν γίνουν όλα αυτά και πολλά άλλα, με τή βοήθεια ενός δικηγόρου, και πάει να πάρει ή υπόθεση τέλος, έρχεται ό ξαφνικός θάνατος της μάνας του θείου Νικήτα να τά καταστήσει όλα άχρηστα. Ός εδώ ή ιστορία της Μερσεντές ξετυλίγεται κατά τό διάστημα πού κάνει διακοπές ό Α στόν Καρφά της Χίου, όπου έμεινε μόλις 5 μέρες. Γυρίζοντας στην 'Αθήνα μένει στό διαμέρισμα του άδελφού του, πού έλειπε σε διακοπές. Στο διάστημα πού μένει στην 'Αθήνα, μαζί με μιά τριήμερη εκδρομή στό πατρογονικό στή Μεσηνία και στην όρεινή 'Ολυμπία στό σπίτι του πεθερού του για να δει τίς κόρες του, ως τίς 24 Αύγουστου, συνεχίζεται, ανάμεσα σε άλλα και τό ιστορικό της Μερσεντές. Λοιπόν, πρώτα

πρώτα πρέπει να ξεκαθαριστεί αν η μάνα του θείου Νικήτα έχει ή δεν έχει κάνει διαθήκη και τί διαθήκη. Έπειτα να γίνουν τα νόμιμα για τα κληρονομικά δικαιώματα του θείου Νικήτα, έπειτα... έφορίες, παραεφορίες κ.λπ. Τελικά ή υπόθεση με τη Μερσεντές κράτησε τρία χρόνια και κόστισε στα άνιψια, μαζί με μία έπισκευή, κάπου 14 χιλιάδες ευρώ. Αυτό τό οικονομικό βάρος τό έπωμίστηκε, όπως και τήν όλη ταλαιπωρία, ό Α, παίρνοντας δάνεια με ευνόϊκούς όρους από τήν Τράπεζα στην όποια δούλευε. Η κατάληξη ώστόσο υπήρξε όδυνηρή. Λίγο πριν γίνει ή μεταβίβαση τής Μερσεντές στην Εύα από τόν Α, ως πληρεξούσιο του θείου, ό θεϊός, στίς σκάλες του έξοχικού του στην Άκράτα, δέχεται μία ζωηρή φιλοφρόνηση από τόν σωματώδη σκύλο του. Πέφτει ανάσκελα στα σκαλοπάτια και χτυπάει θανάσιμα... Η Εύα πιέζει τόν Α, αναφορικά με τη Μερσεντές, να παρανομήσουν. Να μεταβιβάσει δηλαδή ό Α τό αυτοκίνητο στην Εύα, σά να έξακολουθούσε να ισχύει τό πληρεξούσιο και μετά τό θάνατο του θείου. Πράγμα πού γίνεται και βγαίνει ή άδεια του αυτοκινήτου στην Εύα. Όμως ό θεϊός δεν αφήνει πλήρη ή μερικό κληρονόμο τήν Εύα, όπως εκείνη πίστευε και ύποστήριζε. Ό θεϊός Νικήτας δεν κάνει διαθήκη, έτσι φυσικός κληρονόμος του αναγνωρίζεται ή πρωτοξαδέλφη του Φροσύνη. Τό ζεύγος τρέφει τήν κρυφή έλπίδα ότι ή Φροσύνη, πού κληρονομεί σημαντική περιουσία, δεν θά πάει να σκαλίσει και να βρει ποιά χρονολογία έγινε ή παράνομη μεταβίβαση του αυτοκινήτου στην Εύα, λίγες μέρες μετά τό θάνατο του θείου τους. Τρία χρόνια χρησιμοποιούσαν τή Μερσεντές και ό κόσμος πίστευε πώς ήταν πιά δική τους. Αποκαλύπτεται ώστόσο πώς μία «κολλητή» φίλη τής Φροσύνης είναι έφοριακός και μάλιστα αυτή πού συμμετείχε στην παράνομη μεταβίβαση. Και τό πράγμα δεν άργεί να φανεϊ. Λίγο άργό-

τερα λαβαίνουν έξώδικο από τή Φροσύνη να τής παραδώσουν τό αυτοκίνητο. Προέκυπταν μάλιστα ποινικές ευθύνες, ιδίως για τόν Α. Όταν ό Α βλέπει τήν έξώδικο λέει στη Εύα να πάρει τηλέφωνο τόν δικηγόρο τής Φροσύνης και να κανονίσει τή μεταβίβαση του αυτοκινήτου σε κείνη. Η Εύα δεν συμφωνεί. Ό διάλογος σε έντονο τόνο τελειώνει ως εξής:

«Πάρε, είπα, και κανόνησε!»

«Σέ παρακαλώ, άκουσέ με, μήν με φτύνεις έτσι πάλι. Έγώ τηλεφώνησα στον Άνδροκίδη, τόν δικηγόρο τής υπηρεσίας μου, και μου είπε πώς έχουμε κάποιες έλπίδες...»

«Πάρε, είπα!»

«Έ, όχι λοιπόν, δεν παίρνω! Στο κάτω κάτω δικό μου είναι τό αυτοκίνητο κι εγώ θά άποφασίσω...»

Σήκωσα τό χέρι άστραπιαία και τής έριξα τήν πρώτη. Ήταν να μήν κάνω τήν αρχή. Έξαλλος και με ήδονή πρωτόγνωρη άρχισα να ρίχνω βροχηδόν: σφαλιάρες, μουνιές κλοτσιές.

Μόλις συνήλθα, ή Μάρθα και ή Δάφνη έκλαιγαν γοερά πάνω από τή μαυρισμένη μάνα τους.

Τό ίδιο θράδυ έγκαταστάθηκα στο ξενοδοχείο Άοιδός, στην πλατεία Βάθης, μέχρι πού έφυγα για τή Χίο.

Τό μυθιστόρημα ως προς τόν προβληματισμό του είναι πολύπτυχο. Θά σταθώ σε τέσσερες πτυχές του πού τίς θεωρώ βασικότερες: τήν πτυχή πού άφορά τό φυσικό και ανθρώπινο περιβάλλον, τήν πτυχή πού άφορά τή γραφειοκρατεία, τήν «ύβρη» τής Μερσεντές και τήν τάση αυτογνωσίας του Α.

Περιβάλλον. Ό Α είναι έξαιρετικά παρατηρητικός και κυριολεκτικά περιεργάζεται τά πάντα γύρω του, είτε άνήκουν στο φυσικό περιβάλλον είτε ιδίως στο ανθρώπινο. Σε όρισμένη στιγμή τραβάει τήν προσοχή του «ό κορμός και τά μπράτσα ενός άγνωστου δέντρου, πού μοιάζουν μαρμαρόγλυπτα». Καθυστερεί και τό περιεργάζεται: «Τό σχήμα και τό χρώμα περαπέ-

μπουν σέ μάρμαρο, ή άφή σέ ξύλο». Στήν ταβέρνα τοῦ Καρφᾶ πού τρώει τό βράδυ παρατηρεῖ ἕνα ἀρκετά νέο ζευγάρι ξένων. Τοῦ κάνει ἐντύπωση ἡ «διακριτικότητά του»: «Δέν ὑπάρχει τίποτα κραυγαλέο ἐπάνω τους, στά πάντα κυριαρχεῖ ὁ ὑπαινεγμός καί ἡ εὐγένεια». Σέ ἄλλη περίπτωση μιά μαυροφόρα γερόντισσα (πάλι στή Χίο) τόν καλημερίζει στό δρόμο κοιτάζοντάς τον «καθαρά καί ἀπλά στά μάτια». Ἀργότερα σέφέτεται:

Καί τώρα νά μήν ἦμουν περιφερόμενος ἐδῶ πέρα. Καί δέν περάζει, ἄς μοῦ εἶπτε τό καθαρό βλέμμα τῆς γερόντισσας πού μέ καλημέρισε. Ἡ ἀλήθεια, βέβαια, εἶναι ὅτι αὐτό τό βλέμμα μέ ἀκολουθεῖ.

Σέ ἄλλη πάλι περίπτωση προσέχει πῶς ἀσκεῖται νά διαλαλεῖ τά προϊόντα του ἕνας μικρόςτσιγγάνος, πῶς μιλοῦν οἱ μετανάστες τά ἑλληνικά, πῶς μεταχειρίζομαστε τά ἔνδοξα ὀνόματα τοῦ παρελθόντος γιά ἐμπορικούς σκοπούς, πῶς μεταχειρίζονται κάποιοι συμπατριῶτες μας τά μικρά παιδιά, πῶς προετοιμαζόμαστε γιά τούς Ὀλυμπιακούς ἀγῶνες, πῶς συμπεριφερόμαστε κατά τήν ὁδήγησή τους δρόμους, πῶς φωνάζει κάποιος στό κινητό του πού «Κραυγάζει στά καλά καθούμενα...» Ἀπό τήν παρατηρητικότητα του δέν ἐξαπρῶνται οὔτε τά μικροκαμύματα τῆς γριάς μάνας του. Γενικότερα, μέσα ἀπό τήν παρατηρητικότητα τοῦ Α, μᾶς δίνεται μιά εἰκόνα τοῦ κοινωνικοῦ μας περιβάλλοντος.

Γραφειοκρατία. Δέν κάθισα νά μετρήσω πόσες φορές ἀνεβοκατέβηκε ὁ Α σκάλες, γιά νά μεταβιδαστεῖ στή γυναίκα του ἡ Μερσεντές. Πάντως γιά τρία χρόνια παιδεύοταν μέ τηλεφωνήματα καί τρεχάματα: δικηγόροι, δικαστήρια, συμβολαιογράφοι, ἐφορία, ὑπουργεῖο Συγκοινωνιῶν... Πολλές φορές φτάνει στό ἀμήν, ἀλλά πάλι, μετά καί ἀπό συζήτηση μέ τήν γυναίκα του Εῦα, συνεχίζει. Συχνά ἀναρωπιέται γιά τό παράλογο τοῦ συστήματος νά πα-

ραγωνρίζει τά αὐτονόητα ἐπιμένοντας σέ περιττά τυπικά στοιχεῖα. Στήν περίπτωση τοῦ ἱατρικοῦ πραγματογνώμονα γιά τή μάνα τοῦ θεῖου Νικήτα δέν ἀρκοῦσε νά ὀριστεῖ, ἀλλά νά γίνει εἰδικό δικαστήριο γιά νά ὀρισθεῖ ὡς τέτοιος. Ὁ Α ἐξανίσταται: «Μά ἐδῶ πρόκειται γιά καθαρή παπάρα», λέει στό δικηγόρο του. «[...], ἀφοῦ γουστάρει ἐπισημότητες καί παράτες ὁ νόμος, γιατί νά μήν γίνεται πιό ἀπλά, χωρίς δικαστήριο θέλω νά πῶ;» Ἐκεῖ ὅμως πού ἡ ὑπόθεση παίρνει καφκικές διαστάσεις εἶναι στήν ἐφορία. Χαρτιά ἐπί χαρτιῶν. Καί πάντα κάτι τυπικό νά λείπει. Σέ ὀρισμένη περίπτωση, καί μετά ἀπό τή φράση «καί πάει λέγοντας», διαβάζουμε τά ἀκόλουθα:

Λέγοντας, βέβαια, κατάλαβα ὅτι θά πήγαινε καί τό ἀλισβερίσι μου μέ τήν ἐφορία, ὅταν ἀποχώρησα ἄπρακτος γιά νά ἐπανέλθω μέ τίς ἀδειες κυκλοφορίας τῶν αὐτοκινήτων. Τήν ἐπομένη δέν ἐπανῆλθα, ἦταν ἀδύνατο νά λείψω ἀπό τή δουλειά μου. Ἐπανῆλθα ὅμως τή μεθεπομένη πᾶντοπλος. Κουβαλώντας δηλαδή καί ὅλα τά ἄλλα ἔγγραφα τῶν αὐτοκινήτων –ἀσφάλιστρα, κάρτες καυσαερίων, ἀποδείξεις τελῶν κυκλοφορίας–, ἀπό τό φόβο μπάς καί μοῦ ζητηθεῖ κάτι ἀκόμα.

*Ἄλλοτε φτάνει σέ ἀπόγνωση. *Ἄς σημειωθεῖ ὅτι κάποια μέσα μπῆκαν γιά νά γίνουν οἱ δουλειές καί κάποιοι μικροχρηματισμοί ἔγιναν.

Ἡ «ῥβρη». Ὁ Α μέ τήν Εῦα εἶναι μισθοσυντήρητο ζευγάρι. Ὡστόσο ἔχουν καταφέρει καί τό τεσσάρι τους νά ἔχουν ἀγοράσει καί στά ἔξοδα τῶν δύο παιδιῶν τους νά ἀνταποκρίνονται. Εἶχαν πάρει ἀρχικά ἕνα αὐτοκίνητο Σκόντα, σοσιαλιστικῆς, κατά τήν ἰδεολογία τους, τεχνολογίας, πού τούς ταλαιπώρησε μέ τά μειωκετήματά του. Ἀργότερα ἀγόρασαν ἕνα Σιτροέν, «ἀξιοπρεπές αὐτοκίνητο ὅπωςδήποτε». Αὐτό τό Σιτροέν θά πουληθεῖ, σέ χαμηλή τιμή, γιά νά πάει στά ἔξοδα πού χρειάζονταν γιά τά χαρτιά τῆς Μερσεντές. Ὅταν λοιπόν ἄρχισαν

τά μεγάλα έξοδα για τή Μερσεντές κατάλαβαν πώς ήταν απαραίτητο να πάρει ο Α δάνειο από τήν Τράπεζά του. Τότε ο Α σκέφτηκε προς στιγμή τό οικονομικό πρόβλημα του μεγάλου αυτοκινήτου.

Μ' έπιασαν πάλι οι φοβίες μου. "Όχι τόσο για τό δάνειο, όσο για τά έξοδα συντήρησης τής Μερσεντές. «Τέτοιο αυτοκίνητο» σκεφτόμουν «καί ασφάλειες ακριβές έχει καί τέλη κυκλοφορίας ανέβασμένα, άσε πού τρώει πολλή βενζίνη, καί προπάντων δέν ξέρουμε καί μέ τά τεκμήρια τί γίνεται. Κι άν τρακάρεις μέ δαῦτο, πάει, ξεπουπουλιάστηκες.»

Θύμησε στή γυναίκα του καί τήν ιστορία του Τόλη.

[...] 'Ο Τόλης, λέει, έφτασε Παρασκευή βράδυ στο χωριό μέ μιά άστραφτερή Μερσεντές καί όλοι θαυμάσανε: «Τόν πούστη!».

Σοβαρός ο Τόλης, μέ μαῦρο γυαλί, όδηγοῦσε κοιτάζοντας ίσια μπροστά. Κι όπως τό πατρικό ήταν στήν άκρη τής κάτω ρούγας, ή απόλαυσή του υπήρξε όλοκληρωτική: διέσχισε όλο τό χωριό άργά άργά, άποσπώντας βλήματα έκπληξης. Πού χωρίς νά στρίβει τό κεφάλι τά έπιανε μέ τή γωνία του ματιού, πίσω από τά μαῦρα γυαλιά. [...]

Τό μεσημέρι τής Κυριακῆς, ο Τόλης φόρτωσε τή Μερσεντές για τήν έπιστροφή. Κάπως άνήσυχος φαινόταν. 'Η γυναίκα του έδειχνε μωτρωμένη. Κάποια στιγμή άρχισε νά κλαίει πνιχτά. 'Ο Τόλης διάστηκε νά τήν μπάσει στο σπίτι καί νά κλείσει μέ σπουδή τήν αὐλόπορτα. Κλάματα καί φωνές άκούστηκαν σέ λίγο — ή κλεισμένη αὐλόπορτα δέν βοηθοῦσε: «'Αλήτη, ανεπρόκοπε, έβγαλες τά παιδιά μου στο δρόμο... τήν προίκα μου, μωρέ, τό χωράφι του πατέρα μου πῆγες καί τό 'καμες ρόδες...»

'Ο Τόλης βγήκε σκασμένος [...] Κατευθύνθηκε στο καφενείο. Τό καπό τής Μερσεντές λησμονημένο εξακολουθοῦσε νά χάσκει. Φώναζε τό Δευτέρη τόν Χοντρό πού έπαιζε πρέφα. Είχε τό θάρρος μαζί του. Τόν τράβηξε παράμερα νά μὴν άκούγονται. 'Ο Τόλης κόμπιασε, δίστασε.

Στό τέλος ή φωνή του βγήκε συγκρατημένα άγανακτισμένη:

«Δώσε μου ένα δεκαχίλιο, γαμῶ τό θεό μου, νά βάλω βενζίνη για νά φύγω καί θά σ' τό δώσω σέ δυό βδομάδες πού θά ξανακατέβω. Δώσε μου ένα δεκαχίλιο, γιατί θά τή σκοτώσω τήν παλιογυναίκα μέ τή γκρίνια της...»

'Η Εῦα, μόλις άκουσε τήν άναφορά στή γνωστή ιστορία του Τόλη, τόν άποπῆρε. "Όμως καί ο Α ήθελε κατά βάθος τή Μερσεντές του θείου Νικήτα.: «ή ιδέα ότι θά όδηγῶ ένα τόσο πολυτελές αυτοκίνητο [...] έρέθιζε τήν έστω καθηλωμένη ματαιοδοξία μου». Καθώς λοιπόν τά έξοδα ανέβαιναν χρειάστηκε καί δεύτερο καί τρίτο δάνειο από τήν τράπεζα του Α. Τό συμπέρασμα είναι πώς τό αυτοκίνητο πού ήταν στα μέτρα τους ήταν τό Σιτροέν. 'Η Μερσεντές ανταποκρινόταν βέβαια στή ματαιοδοξία τους, αλλά όχι στα οικονομικά τους. 'Ηταν πολύ πάνω από τά όριά τους. 'Από τό άλλο μέρος ή θέλησή τους νά απόκτήσουν ένα μεγάλο αυτοκίνητο βρισκόταν σέ πλήρη άρμονία μέ τό γενικότερο κλίμα των ημερών. Τό μεγάλο αυτοκίνητο έχει καταντήσει έμβλημα κοινωνικοῦ επιπέδου. Καί όλοι οι νεόπλουτοι καί μή τρέχουν πίσω του, είτε τους τό επιτρέπουν τά οικονομικά τους είτε όχι. Πόσοι σήμερα κατέχουν λαμπερά αυτοκίνητα, άγορασμένα μέ άσύμφορα τραπεζικά δάνεια;... 'Η ιστορία τής Μερσεντές του θείου Νικήτα, είναι χαρακτηριστική αὐτῆς τής νεοελληνικῆς κοινωνικῆς «ύβρης».

Αὐτογνωσία. 'Ο Α προσπαθεῖ νά διακρίνει τί του συμβαίνει στίς διάφορες περιστάσεις. Συνομιλητή σέ αὐτή του τήν τάση βρῆκε τά τελευταία χρόνια τήν 'Ελένη, μιά συνάδελφό του στήν υπηρεσία του. Μιά μέρα πού περπατοῦσαν μαζί άκουσαν έναν «εύτραφή κύριο μέ τιράντες» νά λέει στήν παρέα του φωναχτά, για νά άκοῦνε καί οι περαστικοί: «Δυστυχῶς, κύριοι, διεφθάρη ή κοινωνία μας. Διεφθάρη ή κοι-

ωνία μας». 'Ο Α αντίδρα λέγοντας πώς αυτό είναι μιά κοινότοπη ήλιθιότητα. Συζητούν τήν περίπτωση, ή 'Ελένη όμως θεωρεί τήν αντίδραση του Α ύπερβολική:

“Έτσι είναι ο άνθρωπος, βολεύεται να προσφύγει σε κοινοτοπίες και σχήματα. [...] Άλλος λίγο, άλλος πολύ, όλοι τό ίδιο κάνουμε. Ούτε φυσικά κι εσύ εξαφείσαι.

Μιά μέρα ο Α ελευθερώνει ένα σπουργίτι πού είχε παγιδευτεί ανάμεσα στη τζαμαρία και τά ρολά ενός μαγαζιού. Άμέσως μετά αντίδρα: «“Σήμερα έκανες μιά καλή πράξη” μουρμουρίζω αυτοειρωνευόμενος». Οί γονιμότερες στιγμές στό θέμα τής αυτογνωσίας είναι εκείνες κατά τις όποιες ο Α συναντάει αντίστασεις, είτε από τό έξωτερικό περιβάλλον είτε από τά προβλήματά του. Λές και ο συγγραφέας πειραματίζεται μαζί του: κάθε αντίσταση, κάθε αρνητική κατάσταση, κάθε άποτυχία και ένα μάθημα. Σε μιά από τις πεζοπορίες του στη Χίο περνάει μπροστά από μιά πανσιόν μέ ξένους: «Σέ κάποιο μπαλκόνι οί άπλωμένοι μηροί μιάς ξανθιάς άποσπούν τήν προσοχή μου. Σκοινάφτω και συνέρχομαι.» 'Ο Α βρίσκεται σε δεινό οικογενειακό άδιέξοδο και μεγάλη ψυχική ένταση. Πηγαίνει στη Χίο να ήρεμήσει και να βρει τόν έαυτό του. Στην πραγματικότητα αισθάνεται σαν άγρίμι στό κλουβί του. Παρά τις πεζοπορίες του και τό κρασί στην ταβέρνα, ούτε τόν ύπνο του μπορεί να βρει, ούτε καταλήγει πουθενά. 'Ο ίδιος διαλογίζεται:

Τί θέλω, τί γυρεύω σ' ένα νησί ξένος; Άλλοτε μέ τήν παραμυθία τής ποιητικίζουσας διάθεσης στό κεφάλι κι άλλοτε ψευτοφιλόσοφος παρηγορητής του έαυτού μου.

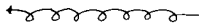
Κάποτε όμως χάνει τόν έλεγχο του έαυτού του και τότε έρχονται τά γεγονότα να τόν προσγειώσουν ανώμαλα. Στη Χίο πάλι, πριν να δραπετέψει πανικοβλημένος, δέχεται μιά σε-

ξουαλική ψυχρολουσία. Μιά καλοβαλμένη Ρωσίδα μετανάστρια, μέ τήν όποία γνωρίζεται, τόν συνοδεύει στό κρεβάτι του. Και εκεί πάνω πού όλα άρχιζαν καλά παθαίνει άφλογιστία... Παρόμοια είναι ή προσγείωση πού έρχεται μετά τις συναντήσεις πού είχε στην Άθήνα μέ τήν πρώην έρωμένη του Άφροδίτη και τή συνάδελφό του 'Ελένη... Γενικότερα πρόκειται για ένα άτομο πού ψάχνει και ταυτόχρονα ψάχνεται.

'Ο λόγος του “Ένας Αύγουστος χωρίς έπιλογο παρακολουθεϊ τά γεγονότα από κοντά. Θέλω να πω ότι έχει έμπειρικό χαρακτήρα και έπίσης ότι δέν παρατηρούνται έκφραστικά κενά πού να θολώνουν τήν ανάγνωση. Γλωσσικά πάντως ο Άλεβίζος συμπορεύεται μέ τούς συνονηλικούς του νέους πεζογράφους, οί όποιοι ως ένα βαθμό είναι επηρεασμένοι από τή γλώσσα τής τηλεόρασης και γενικότερα τής δημοσιογραφίας. Σίγουρα οί παλαιότερες γενιές πεζογράφων ήξεραν καλύτερα έλληνικά. Από τεχνική άποψη, όπως έχω ήδη πει, τό κείμενο έχει σύνθετη δομή: χρονολογική, συνειρμική, άποκλίνοντας περισσότερο προς τή συνειρμική, αν και τό γενικό σχέδιο είναι διαρθρωμένο χρονολογικά. Στόν τομέα τής τεχνικής δηλαδή ο συγγραφέας στοιχίζεται μέ τό παράδειγμα πού υιοθέτησε ή πρώτη και ιδίως ή δεύτερη μεταπολεμική γενιά τών πεζογράφων μας. Θά ήθελα πάντως να παρατηρήσω πώς οί συνειρμοί μέ τούς όποιους συνδέονται τά κεφάλαια και οί μεγάλες ενότητες μεταξύ τους μοιάζουν κάπως βιασμένοι. Είναι μάλλον φραστικοί συνειρμοί χωρίς έσωτερικό αντίκρισμα. Φραστικοί μέ τήν έννοια ότι είναι έσκεμμένοι, άρα έχουν λογική ή, άλλιώς, έγκεφαλική άφετηρία. Άλλωστε δέν υπηρετούν κάποια ζωτική ανάγκη. Θά μπορούσαν και να λείπουν έντελώς χωρίς να χάσει τίποτα τό κείμενο. Πρόκειται βέβαια για μετρημένες περιπτώσεις και συνεπώς για μιά

κειμενική παρωνυχίδα. Τό ουσιῶδες εἶναι ὅτι τό μυθιστόρημα, ὡς προβληματισμός, πιάνει τό σφυγμό τοῦ νεοελληνικοῦ σήμερα. Ὁ συγγραφέας, χωρίς νά πελαγοδρομεῖ στό ἀπώτερο ἢ στό ἐγγύτερο παρελθόν καί χωρίς νά καταπιάνεται μέ ἀνώδυνα θέματα, ἀγγίζει καυτές καταστάσεις τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Ἔτσι, κρίνοντας γενικότερα, μποροῦ νά πῶ ὅτι μέ τά δύο ἰδίως μυθιστορήματα ὁ Ἀλεβίζος ἀποτελεῖ τή νέα δύναμη τῆς πεζογραφίας μας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΡΑΓΗΣ

Συμβολικό ταξίδι

Μιχάλης Μακρόπουλος, *Ἡ Μαγική Ἐκδρομή*, δύο νουβέλες, Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἐστίας», Ἀθήνα 2005, σ. 264

Ὁ σύγχρονος νέος συγγραφέας πού ἔχει «πάντα ἀνοιχτά πάντα ἄγρυπνα τά μάτια τῆς ψυχῆς του», δέχεται ἴσως πιο ἔντονα καί πιο οὐσιαστικά ἀπό κάθε ἄλλον τήν ἐπίθεση τοῦ κοινωνικοπολιτικοῦ περιβάλλοντος πού βιώνει. Τό μήνυμα πού ἔρχεται ἀπό ὅλα τά σημεῖα τοῦ παγκόσμιου γεωγραφικοῦ τοπίου εἶναι θέβαινα δυσσίωνα γκριζο. Ὁ συνειδησιακός συγγραφέας, ἔναντι τῶν ΜΜΕ πού ἀρκοῦνται στή μελοδραματική μετάδοσή του, ἐπιχειρεῖ τή λογοτεχνική του μετουσίωση-μετάφραση μέ ἀνάλογο μῦθο, προκειμένου νά τοῦ προσδώσει οἰκουμενική διάσταση. Στό κέντρο του ὑπάρχει συνήθως ὁ πάσχων ἄνθρωπος πού ἐμφανίζεται ὡς ἡ συνισταμένη τοῦ προβλήματος, ἕνα ὅπωςδήποτε ἀντικατοπτρικό εἶδωλο τῆς κατάστασης πού τό προκάλεσε καί τῆς ὁποίας εἶναι θύμα. Ὁ

συγγραφέας ἀναζητεῖ τό ὑπόγειο ρεῦμα καί τίς πολυποικίλες λεπτές ἀποχρώσεις πού τή συνιστοῦν, καί πού ἐνυπάρχουν κάτω ἀπό τόν ἐξωτερικό φλοιό τῆς. Ἡ λογοτεχνική διαπραγματεύση τοῦ μύθου γίνεται μέ τεχνικές, σύμβολα καί ἀφηγηματικές φόρμες πού ἀντλοῦνται ἀπό τό σῶμα τῆς λογοτεχνίας. Στήν οὐσία ἀπό αὐτήν γεννιέται, εἴτε συνειδητά εἴτε ἀσυνείδητα, χρησιμοποιώντας ἀπλῶς ὡς πρόσχημα-ἐρέθισμα τήν πρόκληση τῆς πραγματικότητας.

Ὁ Μιχάλης Μακρόπουλος (γενν. 1965) ἀνήκει σέ αὐτή τή νέα γενιά συγγραφέων πού μετουσιώνουν τό περιβαλλοντικό ἐρέθισμα σέ λογοτεχνικό συμβάν. Ὡς ἐκ τούτου δίνει σημασία πρωτίστως στή γλώσσα ἀπό τήν ὁποία καί ἀντλεῖ τίς πολυσήμαντες ποιητικές δυνατότητες τῆς, γεγονός πού ἔχει σάν ἀποτέλεσμα νά σημαντικοποιεῖ ἀκόμη καί ἕναν ὑποτυπώδη ἐπιφανειακά μῦθο, ἀποκαλύπτοντας παράλληλα ὄχι μόνο τό ὑπαρξιακό βάθος τῶν ἀνθρώπων ἀλλά καί τή μουσική διάσταση τῶν πραγμάτων. Ἡ μνήμη τῆς λογοτεχνίας, μέ τίς ποικίλες γοητευτικές συμπαραδηλώσεις τῆς, διατρέχει τό σῶμα τοῦ ἔργου του, στή διαμόρφωση τοῦ ὁποίου ἀνιχνεύεται ἡ ἐσωτερική ἀνάγκη του ὄχι μόνο νά διαχειριστεῖ τό ὕλικό του, ἀλλά καί νά ἀναμετρηθεῖ μαζί του. Αὐτή ἡ «ἐργασία γραφείου», ὅπως εἴθισται νά ὀνομάζεται αὐτός ὁ καθημερινός ἀγώνας τοῦ συγγραφέα μέ τίς λέξεις καί τίς ιδέες, εἶναι ἰδιαίτερα γόνιμη καί ἔχει ἀποφέρει ἤδη ἐξαιρετικά ἐνδιαφέροντες καρπούς.

Τό διαπιστώνει κανεῖς ἀπό τό πρῶτο κιόλας τολμηρό μυθιστόρημά του, *Ἡ θλίψη στά μάτια τοῦ ποντικοῦ* (1995), μιά σουρεαλιστική ἱστορία φρίκης, τό ἰδεολογικό ὑπόβαθρο τῆς ὁποίας σχολιάζει ἀδιόρατα τή σχέση ἐξουσιαστῆ-ἐξουσιαζομένου. Σέ ἕνα ἀπομονωμένο νησί-φυλακή, ἡ διευθύντρια –γιατρός ἐνός ἰδρύματος– μεταχειρίζεται ὡς πειραματόζωα ἕναν κωφάλαλο